

Zilvermeeuw - Yves Adams/Vilda

Telling van de meeuwenpopulatie in de omgeving van Ouland in de Antwerpse haven

Eric Stienen (INBO) - Dries Martens (Natuurpunt Antwerpen)

Sinds enkele jaren is bekend dat er grote meeuwen broeden in Antwerpen. Dat begon in 2009 met een eerste broedgeval op de gebouwen van de Universiteit Antwerpen. In 2012 werden op 12 locaties in het centrum van Antwerpen broedgevallen vastgesteld, waarbij het ging om ongeveer 20 nesten (soortverhouding tussen zilvermeeuw *Larus*

argentatus en kleine mantelmeeuw *Larus fuscus* onbekend). Op basis van gegevens van de brandweer van Antwerpen moeten er in de periode 2013-2015 ongeveer 30 paar in het centrum hebben gebroed (soortverhouding tussen de twee soorten nog altijd onbekend).

In 2014 werd duidelijk dat er ook in de Antwerpse haven ter hoogte van Ouland een kolonie was gevestigd op de daken van enkele bedrijven. De kolonie was er echter ook al minstens in 2013 gevestigd, zoals blijkt uit de gegevens van het Opvangcentrum voor Vogels en Wilde dieren (VOC) van Brasschaat-Kapellen. In 2013 werden er aan Ouland door het VOC namelijk 48 jonge meeuwen weggevangen van de straatkant en de loodsen en werden er 53 dode meeuwen van de weg gehaald.

De kolonie werd in 2015 voor het eerst geteld door Natuurpunt (telling uitgevoerd door Dries Martens op 18 en 21 mei 2015). Op 24 mei 2016 heeft het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek een telling uitgevoerd (telling uitgevoerd door Eric Stienen). De telling gebeurde met een telescopische hoogtewerker die ter beschikking werd gesteld door het Havenbedrijf Antwerpen.

De gebruikte methodiek in 2016 en de codering van de daken (zie Figuur 1) was overeenkomstig de telling die vorig jaar werd uitgevoerd door Natuurpunt (hoewel dakgoten en niet-dakgoten dit keer niet afzonderlijk werden geteld). De gemarkeerde daken in Figuur 1 (A – Y) werden afzonderlijk geteld vanaf een afstand die varieerde tussen 0 en 200 m (afhankelijk van de bezettingsgraad van het dak). De overige niet gemarkeerde daken werden vanop grotere afstand geteld (300-500 m). Veruit de meeste nesten (> 98% van de gevallen) bevatten nog eieren of pulli van hoogstens enkele dagen oud die nog in het nest zaten. In de uitzonderlijke gevallen dat er oudere pulli aanwezig waren die buiten de directe nestomgeving zaten werd getracht om de jongen zo goed mogelijk toe te wijzen aan een adult in de directe omgeving.

Resultaten

Er werden in 2016 in totaal 635 nesten geteld (Tabel 1), waarvan 567 van zilvermeeuw en 68 van kleine mantelmeeuw. Vooral de centraal gelegen daken met oude daken van asbestcement (de daken E,F,G en H in Figuur 1) waren in trek bij de meeuwen, zowel bij zilvermeeuw als bij kleine mantelmeeuw. Hier broedde 80% van alle meeuwen. Het totaal aantal meeuwen is lager dan de getelde aantallen in 2015, waarbij vooral opvalt dat de daken I en J in 2016 minder meeuwen bevatten. De reden hiervoor is onbekend.

In de ruime omgeving van de kolonie waren nog veel daken aanwezig die ogenschijnlijk geschikt waren als broedgebied. Hoewel die daken intensief werden afgespeurd met een telescoop werden daar geen broedende meeuwen vastgesteld.

Figuur 1. Kaart van de omgeving van Ouland met de aanduiding van de gebruikte codering voor de verschillende daken waar het aantal meeuwen werd geteld.

Broedplaats meeuwen Ouland - Dries Martens

Tabel 1. Overzicht van het aantal nesten van zilver- en kleine mantelmeeuw in de Ouland-kolonie op 24 mei 2016. De codering van de daken komt overeen met Figuur 1.

Dak	Kleine Mantelmeeuw	Zilvermeeuw	TOTAAL 2016
A	4	6	10
B	0	0	0
C	0	0	0
D	0	0	0
E	29	136	165
F	5	72	77
G	6	59	65
H	14	189	203
I & J	0	36	36
K	0	0	0
L	3	0	3
M	0	11	11
N	2	10	12
O	0	0	0
P	0	0	0
Q	0	0	0
R	0	0	0
S	0	16	16
T	0	0	0
U	1	0	1
V	0	2	2
W	0	3	3
X & Y	0	18	18
Overig	4	9	13
TOTAAL	68	567	635

Tabel 2. Vergelijking van het aantal broedparen van grote meeuwen in Ouland tussen 2015 en 2016. Het betreft hier de som van het aantal zilver- en kleine mantelmeeuwen.

Dak	2016	2015
A	10	12
B	0	0
C	0	0
D	0	0
E	165	171
F	77	84
G	65	119
H	203	160
I & J	36	94
K	0	1
L	3	0
M	11	20
N	12	23
O	0	3
P	0	1
Q	0	3
R	0	0
S	16	16
T	0	0
U	1	0
V	2	0
W	3	2
X & Y	18	38
Overig	13	?
TOTAAL	635	747

Nest en nestplaats zilvermeeuw Ouland - Dries Martens

Discussie

Omdat in 2015 werd verondersteld dat de Ouland-kolonie vooral zilvermeeuwen bevatte, was het percentage kleine mantelmeeuwen (10%) toch wel verrassend. Overigens werd er in 2016 bijzondere aandacht besteed aan het aflezen van gekleurringde individuen omdat die informatie kunnen verschaffen over de herkomst van de meeuwen. Er werden een viertal individuen gezien met metaalringen en één kleine mantelmeeuw met een donkere ring aan de tibia (geringd door Roland-Jan Buijs) waarvan de code echter niet kon worden afgelezen. Het lage percentage gekleurringden duidt erop dat de meeuwen in elk geval niet afkomstig zijn van de grotere kolonies aan de kust zoals Zeebrugge, Vlissingen of Rotterdam, noch van Moerdijk. In die kolonies is immers een veel hoger percentage gekleurringde vogels aanwezig. Het lijkt waarschijnlijker dat ze afkomstig zijn uit Het Verdrongen Land van Saeftinghe waar weinig werd geringd. Tot 2000 herbergde het Verdrongen Land van Saeftinghe een grote meeuwenpopulatie van meer dan 16.000 paar; vooral zilvermeeuwen (Castelijns et al. 2014). Door de komst van de vos en mogelijk ook de sanering van het vuilstort de Hooge Maey namen de aantallen na 2000 snel af. In 2012 broedden er nog maar 3113 paar zilvermeeuw en 70 paar kleine mantelmeeuw. Waarschijnlijk heeft een deel van die kolonie zich in Antwerpen gevestigd.

Het is onduidelijk waar de meeuwen hun voedsel halen. Bij de nabijgelegen recyclage-fabriek voor glas van het bedrijf High5 foerageerden enkele tientallen zilvermeeuwen. Zij verorberden stukjes glas die blijkbaar nog etensresten bevatten. Verder wordt er ook gefoerageerd aan het afvalverwerkingsbedrijf Van Gansewinkel aan de Rostockweg, op ongeveer 1 km ten noordwesten van de kolonie. Er moeten echter nog andere voedselbronnen zijn, maar die kunnen op grotere afstand van de kolonie liggen (individuele afkomstig uit de kolonie in Zeebrugge foerageren tot op ongeveer 60 km van de broedplaats, zie Stienen et al. 2016).

Broedplaats meeuwen Ouland - Dries Martens

Referenties

Castelijns W., Wieland A., Buise M., Speksnijder E. & Calle P. 2014. Broedvogelonderzoek in het Verdrongen Land van Saeftinghe 2012. Rapport Stichting Het Zeeuwse Landschap.

Stienen E.W.M., Desmet, P., Aelterman, B., Courtens, W., Feys, S., Vanermen, N., Verstraete, H., Van de walle, M., Deneudt, K., Hernandez, F., Houthoofd, R., Vanhoorne, B., Bouten, W., Buijs, R.-J., Kavelaars, M., Müller, W., Herman, D., Matheve, H., Sotillo, A. & Lens, L. (2016). GPS tracking data of Lesser Black-backed Gulls and Herring Gulls breeding at the southern North Sea coast. *ZooKeys* 555(555): 115-124